

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
& Provinciale Staten Noord-Brabant
Brabantlaan 1
5216 TV 's-Hertogenbosch

Gezamenlijke milieu- en bewonersgroepen De Peel
p/a Stichting Mens, Dier & Peel
Postbus 43
5420 AA Gemert

Betreft: zienswijze ontwerp-Structuurvisie RO en
ontwerp-Verordening Ruimte

De Peel, 9 oktober 2013

Geacht college,

Hierbij ontvangt u de zienswijze van de gezamenlijke bewoners- en milieugroepen uit de Peel op de ontwerp-Structuurvisie RO en ontwerp-Verordening Ruimte 2014. De documenten die thans ter inzage liggen zijn een uitwerking van de afspraken die februari 2013 zijn gemaakt tijdens het Brabant Beraad in Sint Michielsgestel. Na afloop van deze bijeenkomst is een slotverklaring opgesteld met een aantal uitgangspunten voor de zogeheten 'transitie naar een zorgvuldige veehouderij'. Deze afspraken hadden betrekking op onder meer volksgezondheid, natuur en leefomgeving, dierenwelzijn en het sluiten van kringlopen. Ten aanzien van de overbelaste gebieden zoals de Peel is afgesproken dat de overbelasting in deze regio moet verminderen voor alle aspecten die samenhangen met de veehouderij.

Tevens herinneren wij u nogmaals aan de motie 'Stop geen vee erbij' die Provinciale Staten in 2010 heeft aangenomen, maar die nimmer ten uitvoer is gebracht. In dit verband herinneren wij u ook aan de alleszins redelijke oproep van de Peelgroepen in 2012 om te komen tot een 'stand still' van de veestapel om verdere belasting van de Peelregio te voorkomen dan wel te verminderen. Ook daar is tot dusver geen gehoor aan gegeven. Wel heeft Provinciale Staten op 20 september 2013 een tijdelijke bouwstop afgekondigd. Dat besluit juichen we toe en beschouwen we als een eerste stap.

Het is echter zaak dat de tijdelijke bevestiging van de bouwvergunningen optimaal en adequaat wordt benut om paal en perk te stellen aan de belasting van milieu en leefomgeving door de intensieve veehouderij. Vooral nog zijn we niet overtuigd dat onderhavige Structuurvisie en Verordening Ruimte zal leiden tot wat u noemt 'een transitie naar een verantwoorde veehouderij'. Naar ons idee ligt het accent in onderhavige documenten nog steeds te eenzijdig op het creëren van nieuwe ontwikkelruimte voor de veesector. Ruimte die er naar onze overtuiging niet is. Indien we de transitie van 'bulk' naar 'verantwoorde' veehouderij werkelijk serieus moeten nemen, dan dient de draagkracht van leefomgeving en milieu zonder voorbehoud voorop te staan. Zo niet, dan zullen de Brabantse burgers vroeg of laat ontdekken dat dit nieuwe beleid gebaseerd is op een PR-show zonder inhoud.

Hierna gaan we in op een aantal punten van uw voorstel. Daarbij tekenen we aan dat het, gelet op de beperkte tijd, geen sprake is van een volledige reactie op alle onderdelen.

MER-rapport: teveel ontwikkelruimte

Om met een belangrijk onderdeel te beginnen: in het rapport van de MER-commissie over de transitie naar een 'zorgvuldige' veehouderij wordt de vraag opgeworpen of er wel voldoende milieuruimte is om veebedrijven de ruimte te geven om zich te ontwikkelen tot een bouwblok van 1,5 ha. Temeer omdat bedrijven op basis van vigerende bestemmingsplannen reeds bestaande bouwblokken maximaal kunnen benutten of zelfs vergroten, waardoor groei van de veestapel per veehouderijlocatie mogelijk is van honderd procent of meer.

Daarnaast kunnen bedrijven omschakelen naar een ander type veehouderij. Een ander negatief effect valt te verwachten van de afschaffing van de melkquota in 2015 (en mogelijk ook de dierproductierechten). Ook deze maatregelen zullen naar verwachting voor groei van de veestapel gaan zorgen. Met name in Brabant en dan specifiek in gebieden die thans al zwaar worden belast. Niet uitgesloten is dat de melkveestapel toeneemt met 200.000 koeien en dat de pluimvee- en varkensstapel groeien met tien procent. Het gevolg zal zijn toename van de milieudruk in

vooral de overbelaste gebieden. Gesteld wordt dat bovenstaande onafhankelijk bovendien nog los staat van de invulling en uitwerking van de zogeheten BZV-maatlat.

Stand still veestapel

De MER-commissie geeft het advies om de (maximaal haalbare) omvang van de veestapel concreet uit te werken in een MER-rapport gekoppeld aan een ruimtelijke visie en andere aandachtspunten, waaronder de natuur. Immers een verantwoorde veehouderij zal meer rekening moeten houden met de draagkracht van de omgeving om aan het begrip 'verantwoord' te voldoen. In de MER worden tevens aanbevelingen gedaan om ongewenste groei van de veestapel in overbelaste gebieden te voorkomen. Dit advies sluit aan op de motie 'Stop geen vee erbij' en de oproep van de Peelgroepen om te komen tot een 'stand still' van de veestapel.

Een 'stand still' kan op diverse manieren worden ingevuld. Bijvoorbeeld door het voeren van een actief intrekkingsbeleid van ongebruikte rechten, sluiten van niet-duurzame locaties, stimuleren van een afwaartse beweging en omschakelen uitsluitend toestaan mits voldaan is aan een afwaartse beweging. Dit alles met als doel de milieudruk te verminderen. Zonder deze maatregelen wordt grootschalige bulkproductie in stand gehouden of zelfs gestimuleerd. Dat staat haaks op uw voornemen om te komen tot een transitie naar een 'verantwoorde' veehouderij. In dit verband verwijzen we u ook naar de brief van de gezamenlijke Peelgroepen d.d. 20 juli 2012.

BZV-maatlat

De effecten op milieu, leefomgeving en volksgezondheid dienen een onlosmakelijk en concreet omschreven onderdeel te zijn van de BZV-maatlat, zodat de veehouderij daar ook daadwerkelijk op beoordeeld, bijgestuurd en desnoods gesanctioneerd kan worden. Of de maatlat ook daadwerkelijk die functie kan gaan vervullen, hebben we in dit korte tijdsbestek niet kunnen beoordelen, omdat de uitwerking van de maatlat pas op 8 oktober, twee dagen voor de deadline van deze zienswijze, bekend is gemaakt. Wij zijn daarom van mening dat er in de Verordening Ruimte adequate zekerheden ingebouwd dienen te worden ten aanzien van de omvang van de veestapel, grondgebondenheidscriteria, regionale differentiatie en andere aandachtspunten met het oog op bevordering van de leefomgeving en biodiversiteit, en ruimte voor ontwikkeling van natuur en landschap.

Transitie veehouderij

Tijdens het Brabant Beraad in Sint Michielsgestel zijn afspraken gemaakt over een transitie van de intensieve veehouderij naar een meer 'duurzame, verantwoorde' veehouderij in relatie tot onder meer volksgezondheid, natuur en leefomgeving, dierenwelzijn, het sluiten van kringlopen en het verminderen van overbelaste situaties. Dit zou via het principe van 'het verdienen van ontwikkelruimte' moeten verlopen en gebonden zijn aan voorwaarden, waarbij bedrijven kunnen uitbreiden binnen het volume van stoppende bedrijven. Tevens is toen het rapport 'Naar een integrale benadering van een duurzame landbouw en gezonde voeding' naar voren gebracht die als denklijn voor de transitie zou worden meegenomen. Helaas moeten we vaststellen dat in de ontwerp-Structuurvisie RO en ontwerp-Verordening Ruimte geen rekening is gehouden met de uitgangspunten die in eerder genoemd rapport zijn genoemd. Waar zit precies de transitie die de provincie wenst te bevorderen?

Zorgvuldige veehouderij?

Een ander aandachtspunt is het begrip 'zorgvuldige veehouderij'. Het is een containerbegrip zonder concrete invulling wat daar precies onder moet worden verstaan. Hoe ziet de gedaanteverwisseling van 'bulk' naar 'verantwoord' er precies uit? Zinnen als omschakelen van 'industrial farming' naar 'community farming' zeggen weinig. Ook een spoorboekje en eindstation ontbreken. Het lijkt er op dat de trein vertrekt met een blanco cheque en onbekende bestemming. Ook is niet helder wat de consequenties (verbeteringen) zijn van het voorgestane beleid op regionaal gebiedsniveau. Er is geen grip op verdere groei van de veestapel. Iets dat zeker noodzakelijk is in de overbelaste gebieden. Al lezend in de ontwerp Verordening Ruimte moeten we helaas vaststellen dat er onvoldoende concrete aanknopingspunten zijn, waaruit blijkt dat de voorgestane transitie van de grond komt en leidt tot verbetering van de kwaliteit van leefomgeving, milieu, natuur en landschap.

Schaalvergroting

Een ander zorgpunt is de nog steeds toenemende schaalvergroting met een grote impact op (leef)milieu en landschap. De kwaliteit van lucht, bodem en water voldoet nog steeds niet aan de wettelijke normen in de overbelaste gebieden. Deze is vooral het gevolg van te grote veestapel, de hoge veedichtheid, het mestoverschot en het gebrek aan grond. Verdere schaalvergroting wordt vaak voorgesteld als een 'must' om deze milieuproblemen te helpen oplossen. Maar het betekent tegelijkertijd méér dieren, méér mest, méér milieudruk en een hogere kans op uitbraak van dierziekten. Kortom, we missen andermaal een integrale visie op de problematiek. Elke overheid speelt zijn eigen rol en over en weer wordt naar elkaar verwezen als burgers aan de bel trekken. Het is de hoogste tijd dat de situatie reëel onder ogen wordt gezien: Nederland is te klein, heeft onvoldoende grond, is te dichtbevolkt om de huidige veestapel op

verantwoorde wijze te kunnen handhaven.

Diercompartimenten

Bovendien is sprake van toenemende concentratie van vee in de overbelaste gebieden (met name de Peel), doordat de begrenzing van het huidige compartimenteringsstelsel veel te ruim is. Zo nam de varkensstapel tussen 2002 en 2012 in de Peelregio toe met 22 procent, ondanks het huidige dierproductierechtencompartiment. De kans is groot dat het aantal dieren in de Peel zal toenemen, zodra de huidige dierproductierechten worden afgeschaft en de compartimentering wordt opgeheven zoals het kabinet van plan is. Daar komt het afschaffen van het melkquotum in 2015 nog eens bij. De Peelgroepen dringen er daarom met klem op aan dat in Den Haag gepleit wordt voor handhaving van de dierproductierechten voor varkens en pluimvee, invoering van dierproductierechten voor melkvee én verfijning (lees: drastisch verkleinen) van de diercompartimenten, zodat de tendens van toenemende veeverdichting in de Peelregio wordt gestopt. Wij zijn van mening dat groei op bedrijfsniveau alleen nog onder voorwaarden kan worden toegestaan, mits de extra dieren afkomstig zijn uit de betreffende deelregio.

Groei veestapel: depositie

Een ander bezwaar tegen de ontwikkelruimte die in de ontwerp-Structuurvisie RO en ontwerp-Verordening Ruimte wordt geboden, is dat groei van de veestapel zal leiden tot nog meer uitstoot en verlies van stikstofverbindingen naar bodem, water en lucht (ammoniak). Als weerwoord krijgen we telkens weer te horen dat dit met techniek opgelost kan worden. Nog afgezien van de vraag wie deze technieken uiteindelijk betaalt (de subsidiekraan staat meestal ver open) vinden de Peelgroepen dat ten aanzien van technische oplossingen in sterke mate aan 'wensdenken' wordt gedaan. De ontwerp Verordening ruimte biedt thans géén instrumenten om verdere groei van de veestapel in de overbelaste Peelregio tegen te gaan!

Uit allerlei studies over het effect en reikwijdte van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) blijkt dat de stikstofdepositie niet of onvoldoende kan worden verminderd met 'emissie-arme' technieken. Zelfs met maximale inzet van deze technieken daalt de stikstofdepositie op de Peel (Natura2000-gebied) met slechts 30 procent. Dat is ruimschoots onvoldoende om aan de wettelijke verplichtingen te voldoen. Bovendien is de maximaal haalbare reductie van 30 procent gebaseerd op de aanname dat het aantal dieren in de Peelregio gelijk zal blijven. Die aanname is niet realistisch gelet op de ontwikkelruimte die wordt geboden op de ontwerp-Structuurvisie RO en ontwerp-Verordening Ruimte. Om de gestelde doelen te halen, is drastische vermindering van de veestapel in de Peelregio onontkoombaar.

Draagkracht leefomgeving en milieu

Alle hierboven genoemde punten zorgen ervoor dat de gewenste transitie niet van de grond zal komen. Sterker nog: de problematiek waarvoor de veehouderij verantwoordelijk is, zal blijven bestaan en zelfs toenemen in de nu al overbelaste gebieden en specifiek de Peelregio. De gevolgen zijn nu al zichtbaar: in Boxmeer en Vierlingsbeek zijn in 2012 twee waterwinstations gesloten, omdat de normen voor nitraat werden overschreden. Ook blijkt uit onderzoek en metingen dat er teveel minerealen, antibiotica en andere middelen voorkomen in het milieu. Een 'verantwoorde' veehouderij is een sector met minder beesten die rekening houdt met de draagkracht van leefomgeving en milieu. Er is echter een tendens zichtbaar dat stoppende veehouderijen worden overgenomen door andere die daardoor steeds groter worden. Dit proces wordt verstrekt doordat gemeenten nalaten tijdig onbenutte vergunningen in te trekken. Daarmee wordt de huidige (veel te grote veestapel) de facto in stand gehouden.

Economisch belang

Het economisch belang van de veesector wordt vaak over het voetlicht gebracht in een optelsom van 'de land- en tuinbouw'. De milieuproblemen worden echter vooral veroorzaakt door de veesector. De bijdrage van deze sector, en dan met name de pluimvee- en varkenssector, wordt schromelijk overdreven. Naast een beperkte winst voor de varkenshouder wordt bijna nooit rekening gehouden met de maatschappelijke kosten. Deze zijn niet in de prijs van het product verrekend en worden afgewenteld op maatschappij en milieu.

De Vrije Universiteit (VU) in Amsterdam heeft in 2010 een rapport uitgebracht 'De echte prijs van vlees', waarin de maatschappelijke kosten van varkensvlees zijn berekend. Daaruit blijkt dat de maatschappelijke kosten in 2008 uitkwamen op 108 euro per varken. In dit bedrag zijn niet eens alle kosten verrekend. Tel uit je winst. Vanuit duurzaam economisch oogpunt is deze sector failliet. En dan hebben we het nog niet gehad over allerlei subsidieregelingen... KPMG heeft becijferd dat in de voedingssector op elke dollar winst 2,24 dollar aan externe, maatschappelijke kosten worden gemaakt. Ziedaar de uitdaging, voordat de sector zich het predicaat 'verantwoord en duurzaam' mag opplakken. Wanneer worden people, planet en profit daadwerkelijk serieus genomen en toegepast?

Mestfabrieken

Een meerderheid in de Tweede Kamer heeft op 1 oktober voor de aangepaste Meststoffenwet gestemd. Als uitvloeisel van dat besluit moeten veehouders met ingang van 1 januari verplicht hun mestoverschot gaan verwerken. Hoewel de Kamer dit besluit heeft genomen, blijven de Peelgroepen van mening dat mestverwerking géén oplossing is voor het mestoverschot. Mestfabrieken verplaatsen het mineralenoverschot naar het buitenland. Uit gegevens van EuroStat blijkt echter dat ook in de meeste EU-landen inmiddels sprake is van een stikstofoverschot. Voor alle duidelijkheid: stikstof is de kern van het mestprobleem en niet fosfaat zoals vaak ten onrechte wordt aangenomen. Op dit moment verdwijnt ruim de helft van de aangevoerde stikstof in het milieu; het verlies aan fosfaat uit mest bedraagt slechts 5 procent.

Het idee dat het mestoverschot geëxporteerd kan worden, berust eveneens op wensdenken. Daar komt bij dat mestverwerking zwaar rust op allerlei subsidieregelingen. Daarnaast is allerm minst zeker dat 'Brussel' gaat instemmen met het accepteren van concentraten en mestkorrels als kunstmestvervanger. Tot slot is er stevig verzet onder de lokale bevolking tegen de bouw van mestfabrieken. Zie ook volksgezondheid.

Volksgezondheid

'Ongezonder veel stikstof in het milieu', kopte de Gezondheidsraad in december 2012 bij de lancering van het rapport 'De invloed van stikstof op de gezondheid'. Teveel stikstof is niet alleen slecht voor het milieu, maar ook voor de volksgezondheid. De uitstoot van stikstofverbindingen door de intensieve veehouderij leveren daar (met name in de overbelaste gebieden) een grote bijdrage aan. Maar ook andere factoren spelen een rol als het gaat om volksgezondheid.

De eerder aangehaalde hoge veedichtheid leidt tot hogere infectiedruk en verhoogd gebruik van antibiotica en andere middelen. Dat zorgt vervolgens weer tot verhoogd risico op verspreiding van resistente bacteriën en andere endotoxinen die zowel mensen als dieren kunnen besmetten (varkens- en vogelpest, MKZ, coxiella burnetii, Schmallenberg virus, enz). Hoewel de hoeveelheid antibiotica in de veehouderij is terug gedrongen, is nog steeds sprake van een zeer hoog antibioticagebruik (dier-dag-doseringen per jaar) in vergelijking met andere EU-landen.

Aangezien deze ontwerp-Structuurvisie RO en ontwerp-Verordening Ruimte nog steeds ruimte biedt aan uitbreiding van de veestapel en concentratie van de veestapel in specifieke regio's, wordt tevens de deur opengezet en gehouden naar verdere veeverdichting met alle risico's van dien. Wij vinden dat een hoogst ongewenste ontwikkeling. Dit proces van veeverdichting wordt bovendien extra versterkt door het toestaan van tientallen mestfabrieken. Deze mestfabrieken zullen op hun beurt weer een aanzuigende werking hebben verdere concentratie van veebedrijven en aldus leiden tot nog verdere veeverdichting. Op deze manier ontstaat een gevaarlijke, vicieuze cirkel. In onze ogen mag en kan de politiek hier niet aan meewerken. Om die reden hebben we ernstige twijfels bij de op zichzelf oprecht bedoelde ambities van de ontwerp-Structuurvisie RO en ontwerp-Verordening Ruimte.

Stankoverlast en luchtkwaliteit

Uit diverse rapporten van de provincie Brabant, RIVM, Planbureau voor de leefomgeving en Algemene Rekenkamer blijkt dat er nog steeds het nodige schort aan de luchtkwaliteit en het handhavingsbeleid ten aanzien van luchtwassers op veestallen. Zo blijkt uit het rapport 'Veehouderij: ammoniak, geur en fijnstof 2009' van de provincie Brabant dat het aantal mensen dat last heeft van stank ('geurhinder' in ambtelijk jargon) de afgelopen jaren slechts mondjesmaat is afgenomen. In gebieden met veel intensieve veehouderijen, met name in en rond LOG's is het aantal mensen dat hinder ondervindt van stank ('geurgehinderden') zelfs gestegen.

De GGD typeert stankoverlast als een belangrijke parameter voor de volksgezondheid. Stankoverlast geeft gezondheidsproblemen. Daarom vragen wij u om niet alleen de stankoverlast van emissie uit stallen mee te nemen in de beoordeling, maar ook de stankoverlast ten gevolge van het uitrijden van mest en mestfabrieken.

De Algemene Rekenkamer concludeert dan ook dat het 'ammoniak- en stikstofbeleid onvoldoende' is (mei 2013). En volgens een rapport van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (december 2012) stoten 99 veebedrijven in Brabant nog steeds teveel fijnstof uit. Deze lijst met rapporten kan moeiteloos worden aangevuld. Om kort te zijn: ondanks allerlei technische maatregelen (luchtwassers) is de luchtkwaliteit in de overbelaste gebieden nauwelijks verbeterd of zelfs slechter geworden sinds de Reconstructie. De verschillen per gemeente zijn daarnaast aanzienlijk. We kunnen helaas niet anders concluderen dat het beleid van overheden (landelijk, provinciaal, gemeenten) met betrekking tot het verbeteren van de luchtkwaliteit nog steeds tekortschiet in de overbelaste regio's.

Landschap en EHS

De ontwerp-Structuurvisie RO en ontwerp-Verordening Ruimte heeft ook gevolgen voor het landschap. Door de hierboven aangehaalde mestfabrieken zal de Peelregio nog verder verstenen en het karakter krijgen van een industrieterrein. Pogingen om deze megastallen en dito mestinstallaties 'in te passen' in het landschap zullen hooguit

leiden tot het aanbrengen van wat schaamgroen. We kunnen ons niet langer aan de indruk onttrekken dat de Peelregio, ondanks alle mooie woorden en bedoelingen, in feite gedegradeerd wordt tot een agro-industriegebied.

Dit beeld sluit overigens naadloos aan op het aanwijzen van de Peelregio voor 'agro-business' in de Structuurvisie 2010-2020 en de Verordening Ruimte 2010. Hiertegen hebben wij in 2010 in eveneens een met argumenten onderbouwde zienswijze ingediend. We moeten helaas constateren dat veel van onze bezwaren nog steeds overeind staan en dat daar in onderhavige voorstellen nog steeds onvoldoende rekening mee wordt gehouden.

Natuur en habitats voor planten en dieren raken steeds meer versnipperd en geïsoleerd door intensief grondgebruik, industrieterreinen, woonwijken en (snel)wegen. De EHS moet die tendens keren, zodat er een vitale natuurstructuur overblijft waar planten en dieren kunnen gedijen. De gezamenlijke Peelgroepen vinden het behoud en versterking van de EHS van groot belang en pleiten daarom voor verdere realisatie van de EHS en transparant monitoring. Indien sprake is van aantasting, dient sprake te zijn van minimaal evenredige en gelijkwaardige compensatie.

Regelgeving Verordening Ruimte

In de media en tijdens debatten wordt telkens opnieuw het beeld geschapen dat de veesector grote beperkingen wordt opgelegd. In dit plaatje wordt doorgaans verzwegen hoeveel schade de veesector de afgelopen decennia heeft aangericht. Om nog maar te zwijgen van de maatschappelijke kosten (zie Economisch belang). Het lijkt dus alsof de veesector grote beperkingen wordt opgelegd qua groei. Niets is minder waar. Uitbreidingen tot 1,5 ha (dus de veestapel) zijn nog steeds mogelijk. Volgens onderhavige plannen wordt daar slechts één voorwaarde aan toegevoegd: de uitbreiding moet leiden tot 'zorgvuldige veehouderij'. Wat daar precies onder verstaan moet worden, is nog steeds onduidelijk. We missen concrete criteria wat betreft leefomgeving, volksgezondheid, milieu, grondgebondenheid, gesloten kringlopen, enz. Ook een spoorboekje ontbreekt.

De gezamenlijke Peelgroepen draaien het om: gesteld wordt dat in 2020 'al het vlees duurzaam is'. Duurzaam en verantwoord betekent concreet dat in 2020 op alle fronten voldaan wordt aan de wettelijke eisen en dat bijvoorbeeld de depositie op kwetsbare natuurgebieden voldoet aan de overeengekomen normen. Als dat niet zo is, is geen sprake van duurzaam en verantwoorde veehouderij.

Hiermee komen we aan de kern: zorgvuldige veehouderij kan in principe alleen door de kringlopen te sluiten en niet door bouwvlakken op te blijven rekken tot 1,5 hectare. De opdracht dient omgekeerd te zijn: hoe behouden we gezonde, levensvatbare bedrijven die rekening houden met de draagkracht van omgeving en milieu. Dat kan uitsluitend door lokale markten te bedienen en het idee van 'bulk' en 'export' definitief vaarwel te zeggen. De veesector in ons dichtbevolkte land draait op grootschalige import van grondstoffen en export van producten, terwijl de afvalstoffen zich hier blijven ophopen. Dat is niet alleen een onhoudbare, maar ook onduurzame en onverantwoorde situatie.

Fundamentele discussie

Met dit beeld voor ogen richt het voorgestane beleid zich nog steeds op een verkeerd niveau. Door het maximaal oprekken van bouwblokken, toevlucht in allerlei technische oplossingen, subsidies, gedogen en slecht handhaven, kan de veesector zich misschien nog even handhaven. Maar het doek gaat hoe dan ook vallen. Het probleem is dat de meeste politici wegllopen voor deze realiteit. De focus is nog steeds gericht op maximaliseren van bouwblokken, ontwikkelruimte (die er al lang niet meer is) en veel mooie woorden en bedoelingen. Ondertussen gaat de groei van de veestapel in de overbelaste gebieden gewoon door. Het afschaffen van de melkquota in 2015 en de discussie over het afschaffen van de dierproductierechten komen daar nog eens bovenop. De uitspraak 'elke vergunning is een kans' in het Ruwenberg Akkoord nemen we dan ook heel letterlijk. Het wordt tijd dat alle betrokkenen de ogen niet langer sluiten voor de realiteit dat dit écht niet meer kan. Duurzaam en verantwoord = minder beesten!

Klimaatagenda

Tot slot vragen we aandacht voor een nóg omvangrijker vraagstuk: de klimaatverandering. Het handelen van de mens hangt op allerlei manieren samen met deze problematiek, maar overmatige vleesconsumptie (en dus productie) is veruit het allergrootste probleem. In dit verband verwijzen we nog maar eens keer naar het rapport 'Live stocks long shadow' van de FAO. Daarin staat dat de wereldwijde vleesproductie de grootste bijdrage levert aan de klimaatopwarming. In 2015 wordt het laatste tracé van de Soybean Highway in Brazilië opgeleverd. Daarmee kan een gebied van 6,4 maal het totale landbouwareaal van Nederland worden ontsloten voor het verbouwen van soja. Het probleem is dat massale kap van de regenwouden tevens leidt tot grootschalige ontregeling van het microklimaat en dus ook extreme droogte in de sojagebieden. Een deel van deze soja wordt straks zeer waarschijnlijk ook verscheept naar Nederland. Als we het hebben over 'duurzaam en verantwoorde' veehouderij moeten we ook de herkomst van de grondstoffen betrekken. People, planet, profit nietwaar?

Waternutverbruik

Grootschalige veehouderij vergt enorm veel van de waterreserves in de wereld. De Universiteit van Twente heeft berekend dat voor het produceren van 1 kg varkensvlees in de totale keten 6.000 liter zoet water nodig is. Dat zijn gigantische hoeveelheden. Ook daarmee moeten we in de 21^e eeuw terdege rekening mee gaan houden. Dat lijkt een 'Ver van mijn bed show', maar is dat allerm minst. In Boxmeer en Vierlingsbeek zijn in 2012 twee waterwingebieden gesloten vanwege nitraatvervuiling afkomstig van mest van de intensieve veehouderij. Een ander probleem is verdroging en verlies aan biodiversiteit. Zelfs in gebieden die aangewezen zijn voor de EHS of Natura2000. Ook in Nederland is extra ruimte nodig voor het opvangen van waardevol water.

Tijdelijke bouwstop

Provinciale Staten hebben 20 september een (tijdelijke) bouwstop ingesteld voor de intensieve veehouderij in Brabant om nieuw beleid een kans van slagen te geven. De gezamenlijke bewoners- en milieugroepen in de Peelregio vinden het afkondigen van een bouwstop een noodzakelijk, maar ook een verstandig besluit. De periode dat de bouwstop geldt, is hard nodig om tot een adequate uitwerking, invulling en handhaving van de regels te komen, zodat duidelijk wordt welke ruimte de intensieve veehouderij in Brabant in de toekomst nog mag krijgen. De afspraken in het Ruwenberg Akkoord zijn daarbij leidend: "Voor overbelaste situaties zoals de Peel moet de overbelasting verminderen voor alle aspecten die met de veehouderij samenhangen."

In dit verband wijzen we tevens op het grote aantal vergunningaanvragen door veehouderijen die in maart 2013 zijn ingediend. Van het totaal aantal aanvragen (505) waren er 253 (46 procent) afkomstig uit de nu al overbelaste Peelregio. Het college van Gedeputeerde Staten heeft in reactie daarop aangegeven dat er zeer kritisch naar de afhandeling van deze aanvragen gekeken zou gaan worden. We zien graag een overzicht tegemoet welke aanvragen tot 20 september 2013 wel of niet zijn gehonoreerd.

Lezend in de ontwerp Structuurvisie en ontwerp Verordening Ruimte stellen we vast dat er nog een stevige uitdaging ligt voordat voldaan wordt aan het beginsel 'verantwoord' dan wel 'duurzame' veehouderij. Uit de stukken blijkt dat het provinciebestuur vooral denkt aan het creëren van nieuwe ontwikkelruimte voor de veesector. De Peelgroepen vragen zich af waar de transitie van 'bulkproductie' naar 'verantwoorde' veehouderij precies vandaan moet komen als de focus blijft liggen op groei en uitbreiding van de sector? Die ruimte is er eenvoudig weg niet. Wij vinden dat de draagkracht van leefomgeving en milieu voorop dient te staan. Het getuigt verder niet van transparantie en zorgvuldigheid om de uitgangspunten die in de maatlat BZV, ontwerp Structuurvisie en ontwerp Verordening Ruimte nog ter discussie staan, nu al toe te passen in een aantal proefgemeenten.

Opheffen bouwstop geiten- en schapenhouderij

Vreemd en onverantwoord vinden wij het tegelijkertijd opheffen van de bouwstop voor geiten- en schapenhouderijen op 20 september 2013. Kennelijk is hier het principe 'voor wat, hoort wat' gehanteerd. De belangen van een zeer beperkte groep veehouders weegt dan ineens weer zwaarder, dan de vele duizenden mensen die nog maar kort geleden het slachtoffer zijn geworden van de Q-koorts. Dat vinden we onbegrijpelijk. Mede gelet op het marginale (economisch) belang van deze sector.

Het opheffen van de bouwstop voor geiten- en schapenhouderijen is tevens voorbarig, omdat thans onduidelijk is of de maatlat overeind blijft bij de Raad van State. Indien deze het niet haalt, is voor een specifieke sector weer een precedent geschapen. Dat noemen wij geen zorgvuldig bestuur.

- Hierna volgen reacties per artikel uit de ontwerp Verordening Ruimte

Verordening Ruimte (kanttekeningen en vragen per artikel)

Na onze inleidende visie op de ontwerp Structuurvisie en ontwerp Verordening Ruimte komen we toe aan een reeks kanttekeningen en vragen per artikel. Getracht is dit zo compact mogelijk te doen onder verwijzingen van de hierboven genoemde opmerkingen.

Artikel 1.79 Uitbreiding

In artikel 1.79 wordt gesproken van 'uitbreiding'. Wat wordt hier onder verstaan?

Artikel 1.81 VAB

In artikel 1.81 wordt het begrip VAB-vestiging omschreven. "... de vestiging van een ruimtelijke ontwikkeling die op grond van het geldende planologische regime niet mogelijk is en waarbij gebruik wordt gemaakt van een bestaand bestemmings- of bouwvlak waarbinnen het geldend bestemmingsplan het bouwen van gebouwen en bijbehorende bouwwerken met een gezamenlijke oppervlakte van meer dan 100 m² toestaat".

De kernvraag die zich hier aandient of na beëindiging niet gestreefd zou moeten worden naar 'ontstening' van het buitengebied. Op industrieterreinen staan inmiddels zoveel bedrijfspanden leeg die vragen om een herbestemming. Daar zou voorkeur aan gegeven moeten worden in plaats weer allerlei initiatieven toe te staan in het buitengebied die niets met de locatie te maken hebben. Want iedereen weet dat veel startende bedrijven vroeg of laat weer uit hun jas groeien. Er zou dus actief beleid moeten komen om startende ondernemers onder te brengen op bestaande bedrijventerreinen en niet in het nu al versteende buitengebied. Wij vinden dat bedrijven (productie, transport, enz.) die geen binding hebben met de lokaal aanwezige gronden, gevestigd dienen te worden op een industrie- of bedrijventerrein.

Artikel 1.84 Mestvergisting

In artikel 1.84 wordt gesproken over vergisting van mest in combinatie met andere organische stoffen. Om helder te communiceren zou gesproken moeten worden van 'mestvergisting' of 'covergisting'. Het is een groot misverstand dat mest een energieleverancier is. In werkelijkheid komt het meeste gas uit de coproducten. De meeste (dunne) mest bestaat voor 90 procent uit water.

Artikel 1.98 Zorgvuldige veehouderij

Eerder hebben we al opgemerkt dat het begrip 'duurzaam' en 'verantwoord' nergens afdoende wordt ingevuld en omschreven. Een veehouder verstaat iets heel anders onder duurzaam (economisch belang) dan bewoners- (people) en milieuorganisaties (planet). Graag zien we een heldere, eensluidende definitie tegemoet van 'verantwoorde veehouderij'.

Artikel 3.1 Zorgplicht ruimtelijk kwaliteit en nieuw vestiging

Om de verstening van het Brabantse buitengebied terug te dringen (zie opmerking artikel 1.81) dient de oppervlakte bebouwing teruggedrongen te worden.

Artikel 4 Bestaand stedelijk gebied

De omschrijving van artikel 4 ondergraaft het uitgangspunt dat de oppervlakte van de ecologische hoofdstructuur (EHS) minimaal gelijk dient te blijven of toeneemt waar dat noodzakelijk is. Anderzijds is niet helder uitgewerkt dat het areaal van de ecologische hoofdstructuur wordt vergroot wanneer een gebied elders wordt gecompenseerd dat ten gevolge van de activiteiten verloren gaat. Zoals aangegeven is solide aaneenschakeling van natuur essentieel om verder verlies van biodiversiteit tegen te gaan. Voldoende afstand tussen bedrijven, bewoning en andere activiteiten en de EHS dient gewaarborgd te worden.

Art. 4.7 Mestverwerking

Eerder in deze zienswijze is aangegeven dat mestverwerking geen duurzame oplossing is voor het mestoverschot. Het houdt een veel te grote veestapel in stand die geen enkele relatie heeft met de beschikbare grond. Het toestaan van mestverwerkingsinstallaties in het buitengebied leiden tot verdere verstening en maken van het landschap een industrieterrein. Vestiging op bedrijventerrein wijzen we eveneens af. De meeste ondernemers op die locaties zitten niet te wachten op een 'stinkende' buurman. Bovendien liggen bedrijventerreinen vaak in de nabijheid van woonwijken. Dat stuut op stevig verzet, zoals onder andere is gebleken in Gemert-Bakel, Sint Anthonis, Asten-Heusden en Deurne.

Het opnemen van een verplichte dialoog als voorwaarde om een vergunning te verlenen is 'window dressing'. Er worden geen enkele garanties en criteria genoemd, waaruit blijkt dat er daadwerkelijk naar argumenten van

omwonenden wordt geluisterd. Omwonenden worden op deze manier overgeleverd aan lobbyisten en juridische adviseurs die hun zaken achter de schermen al hebben geregeld.

Mestverwerking en covergisting zijn enkel gericht op het reduceren van water in de mest. De totale hoeveelheid mineralen wordt er niet minder door (en neemt zelfs toe bij co-vergisting). Wij stellen om voornoemde redenen dat mestverwerking (in welke vorm dan ook) en covergisting niet bijdragen aan het dichterbij brengen van een 'duurzame' dan wel 'verantwoorde' veehouderij. Temeer omdat de meeste grondstoffen voor de veehouderij nog steeds van overzee worden aangevoerd en de mineralen in Nederland / Europa blijven. Er is dus geen sprake van een gesloten kringloop, maar nog steeds van het verplaatsen, verspillen en daardoor eenzijdig ophopen van mineralen. Een ander bezwaar betreft de veiligheid. Mestverwerking kan op diverse manieren leiden tot risico's voor omwonenden en de volksgezondheid. Bij vergisting bestaat het gevaar van explosies, in de mest komen antibiotica en resistente bacteriën voor, er is sprake van luchtvervuiling en stank (vrachtverkeer), enz.

Ook de grote hoeveelheid energie die gemoeid is met het aan- en afvoeren van deze meststromen kan niet bepaald duurzaam worden genoemd. Zodra de energieprijzen stijgen, prijzen de deelnemers aan dit systeem binnen de kortste keren uit de markt. Boven alles houdt mestverwerking bulkproductie in stand. En dat was toch iets waar we met de BZV vanaf wilden? Met een mooi logo van een varkentje in de wei komen we er niet als het uitzicht op het landschap in werkelijkheid wordt vertroebeld met megastallen en mestfabrieken. Daarnaast bestaat er het gevaar van import van meststromen van bedrijven uit omliggende provincies. Nogmaals: mestvergisters leveren géén energie zonder bijproducten en subsidies.

Artikel 5.1 Ecologische hoofdstructuur

Vergeleken met de vorige Verordening Ruimte stellen we vast dat de instructieregels voor een nauwgezette begrenzing van de EHS is komen te vervallen. We vragen ons af met welk idee of argument dat is gedaan? Is het achterliggend idee soms om 'duurzame ontwikkelruimte' te scheppen voor de veehouderij? Hoe dan ook, wij vinden dat er niet getornd mag worden aan de EHS en verzoeken daarom de oude regel te handhaven.

Verder wordt in lid 2 teveel uitgegaan van een hier uitwisbare, verplaatsbare en daar maakbare natuur. Daarbij wordt voorbij gegaan aan het verlies aan natuurwaarde en de lange tijd die nodig is om te herstellen. Als er überhaupt nog sprake kan zijn van behoud en/of herstel. Deze handelwijze rangschikken wij zeker niet onder 'duurzaam en verantwoord beheer'. In lid 3 wordt de mogelijkheid van (kleinschalige?) bebouwing opengelaten. Binnen de EHS dient behoud, herstel, duurzame ontwikkeling en bescherming van natuurgebieden voorop te staan; niet de mogelijkheid om te bouwen. Deze ruimte is immers bestemd en bedoeld om 'steenloos' te blijven.

Artikel 5.2 Wijziging begrenzing om ecologische redenen

In artikel 5.2 wordt aangegeven dat Gedeputeerde Staten de begrenzing van de ecologische hoofdstructuur kunnen wijzigen ten einde de ecologische samenhang te verbeteren of de ecologische hoofdstructuur duurzaam in te passen in de provinciale structuurvisie. In een ander lid wordt echter aangegeven dat een verdwenen onderdeel van de ecologische hoofdstructuur niet opnieuw ingezet hoeft te worden, zolang sprake is van 'overbegrenzing'. Die uitdrukking vinden wij een nogal curieus verschijnsel in een land dat van noord tot zuid en van west tot oost doorregen is met industrieterreinen, snelwegen, megastallen, steden en dorpen, enz.

De EHS is eerder een fragiel dun koordje dat op diverse plaatsen nog steeds aan elkaar geknoopt moet worden en op andere locaties nog steeds dreigt te knappen. Om dan te spreken van 'overbegrenzing van de EHS' als het onderwerp 'duurzaam' met veel woorden in top wordt gehesen, komt zacht uitgedrukt vreemd over. Zeker als daar ook nog de sticker 'ecologische redenen' opgeplakt kan worden. Duurzaam handelen begint bij de basis en dat is op de eerste plaats uiterst zorgvuldig omgaan met de weinig natuur die we nog hebben. Duurzaam betekent dus ook andere keuzes maken! Natuur is geen 'ding' dat je zomaar oppakt en even verplaatst, zeker als deze onderdeel uitmaakt van de EHS.

Artikel 5.2 ~ 5.5 Begrenzing en kleine ingrepen

In de artikelen 5.2, 5.3, 5.4, 5.5 ontbreekt de voorwaarde dat natuur die toch moet wijken niet langer ter plaatse binnen de EHS gecompenseerd moet worden. Door het achterwege laten van deze bepaling dreigt het risico dat gebieden te klein worden om als leefgebied van soorten te kunnen dienen. Voor het behoud van biodiversiteit zijn populaties van voldoende omvang noodzakelijk. Daarom verzoeken wij de voorwaarde op te nemen dat compensatie binnen hetzelfde gebied dient plaats te vinden mede gelet op de taakstelling en functie van de EHS voor het behoud van Natura 2000-gebieden.

Art. 5.6 en 5.7 Compensatie van natuur

In deze ontwerp Verordening Ruimte blijft de extra beschermde status van Natura2000 gebieden onvermeld. Toch zal hier terdege rekening mee gehouden moeten worden. Verlies aan natuur elders mag niet binnen de N2000-gebieden worden gecompenseerd. Daarnaast moet voorafgaand aan een versturende ingreep de fysieke compensatie elders eerst gerealiseerd te zijn. We roepen daarom op om het principe 'voorafgaand compenseren' op te nemen als uitgangspunt in de verordening. Verder vinden we, zoals hierboven geschetst, dat er uiterst terughoudend omgegaan dient te worden met wijzigingen in de begrenzing van de EHS begrenzing. Zeker als het gaat om het beschermen dan wel dreigende aantasting van kwetsbare natuurdoeltypen. We roepen daarom op om adequate regels in de Verordening Ruimte op te nemen, waaraan gemeenten zich dienen te houden bij het opstellen van bestemmingsplannen. Verder is een open en transparant registratie- en monitoringssysteem nodig om burgers inzage te geven in compensatiemaatregelen van de provincie (zowel fysiek als financieel).

Artikel 6.3 ~ 6.5 & 7.3 ~ 7.5 & 25 Veehouderij

Hierboven hebben we al uitvoerig geschetst dat we weinig vertrouwen hebben in de geschetste 'transitie naar een verantwoorde veehouderij'. Dit wordt bevestigd door de regels met betrekking tot de intensieve veehouderij die in de ontwerp Verordening Ruimte zijn opgenomen. Naar onze mening schieten die op tal van punten tekort. Op de eerste plaats laten deze bepalingen uitbreiding en groei van de veestapel nadrukkelijk open, terwijl wij met klem pleiten voor een 'stand still' en verkleining van de veestapel. Uitbreiding en verdere groei van de veesector zijn in een klein en overbelast land (en zeker de overbelaste Peelregio) onverenigbaar met 'verantwoorde, duurzame' veehouderij. We wijzen in dit verband nogmaals op de vele punten die eerder in deze zienswijze zijn genoemd en het rapport van Arcadis dat in opdracht van de provincie Brabant is opgesteld.

Ontwikkelruimte en dierproductierechten

De ontwikkelruimte waarover in deze ontwerp Verordening Ruimte wordt gesproken, zien wij niet en is er ook niet in de Peelregio. Daar komt bij dat de huidige compartimentering van dierproductierechten verplaatsing van vee over grote afstanden toestaat, waardoor het risico van verdere veeverdichting in de Peelregio zeker niet is uitgesloten. Dat vinden wij onacceptabel. We missen concrete maatregelen waaruit blijkt dat door het voorgestane beleid een duidelijk afwaartse beweging van de veestapel wordt ingezet. Zonder die afname blijft de huidige druk op leefomgeving en milieu bestaan en dat kan nimmer een 'verantwoorde' noch 'duurzame' veehouderij worden genoemd.

Het openlaten van uitbreidingsmogelijkheden (zo je wilt 'ontwikkelingsruimte') in de overbelaste gebieden (waaronder de Peelregio) is niet in overeenstemming met de afspraken die in februari van dit jaar zijn gemaakt tijdens het Brabant Beraad in Sint Michielsgestel. Zowel de veesector als provincie en gemeenten dienen zich eindelijk te realiseren dat 'business as usual' nu echt voorbij is.

Grondgebondenheid en bouwblokken

Ook de norm voor grondgebondenheid (artikelen 6.4, 7.4, 25) sluit niet aan op de denkwijze die in het Ruwenberg Akkoord is afgesproken. In de Meststoffenwet staat dat deze maximaal 1,81 grootvee-eenheden (GVE) per ha mag bedragen; de norm voor 'grondgebonden veehouderij' zou dus minder dan twee GVE moeten bedragen. Deze beschikbaarheid over grond dient daarnaast een permanent karakter te hebben; dus gebonden aan afzet van mest en productie van groenvoer. De voorgestane ontwikkelruimte voor bedrijven tot 1,5 hectare dient gebonden te zijn aan voornoemd principe van grondgebondenheid. Dit om ongewenste groei van de veestapel te voorkomen én te voldoen aan het uitgangspunt 'verantwoord'.

Op een bouwblok van 1,5 hectare is in principe plaats voor een veelvoud van het aantal koeien in vergelijking met een huidig gemiddeld melkveebedrijf. Door de grondgebondenheid pas te eisen boven 1,5 hectare bouwblok zonder de eis van grondgebondenheid kunnen veel bedrijven nog fors groeien. Het gevolg is dat de veestapel toe blijft nemen. Die tendens past niet bij het uitgangspunt 'verantwoord' en 'duurzaam'. De definitie grondgebondenheid zou dus ook moeten gelden voor veehouderijen voor bouwblokken tot 1,5 hectare en daarboven.

Opslagmogelijkheden

Een ander aandachtspunt zijn de voerplaten, sleufsilo's en andere opslagmogelijkheden. Volgens artikel 6.3 (lid 2) en artikel 7.3 (lid 2) mogen deze voorzieningen buiten het bouwvlak worden gesitueerd, terwijl deze binnen het bouwblok van maximaal 1,5 hectare dienen te liggen. Voor melkveebedrijven is hierop een uitzondering mogelijk indien sprake is van opslag van ruwvoer van eigen bedrijf (besluit PS 22 maart 2012). Door dit besluit worden illegaal aangelegde opslagplaatsen achteraf weer gelegaliseerd. Deze handelwijze van de veesector ondergraaft het vertrouwen in de sector. Telkens weer wordt de route van de voldongen feiten gekozen die bovendien ook nog eens wordt beloofd door de politiek. Tijdens het Brabant Beraad is een bouwblok van maximaal 1,5 hectare afgesproken.

Dat betekent dat álle bouwactiviteiten daar binnen vallen, dus ook opslagmogelijkheden. Dat geldt eveneens voor de zogeheten landschappelijke inpassing van bouwblokken. Deze groenvoorzieningen zijn onderdeel van het bouwblok en dienen dus binnen de begrenzing van 1,5 hectare te vallen.

Artikel 6.4 & 7.4 Geurhinder (stankoverlast)

Onder de artikel 6.4 en 7.4 'Zorgvuldige veehouderij' wordt geregeld dat in afwijking van artikel 6.3 (eerste lid) een bestemmingsplan kan voorzien in ontwikkelingsmogelijkheden van een veehouderij mits is aangetoond dat er sprake is van een (ontwikkeling naar een) zorgvuldige veehouderij (zoals bedoeld in artikel 6.5). Onder lid e van artikel 6.4 wordt als voorwaarde genoemd "dat aangetoond is dat de kans op geurhinder, voorgrond en achtergrond, in de bebouwde kom niet hoger is dan 12% en in het buitengebied niet hoger is dan 20%, waarbij in het geval dat de achtergrondbelasting hoger is dan voornoemd percentage ontwikkeling kan worden toegestaan indien is aangetoond dat hierdoor proportioneel wordt bijgedragen aan de afname van de overschrijding".

We begrijpen niet dat de provincie, ondanks de aangetoonde slechte dan wel onvoldoende luchtkwaliteit in met name de overbelaste gebieden, toch blijft kiezen voor verruiming van de geurbelasting. We stellen verder vast dat deze ontwerp Verordening Ruimte niet aansluit op de Herziene Nota Stankbeleid en geen dan wel onvoldoende rekening houdt met het effect van stank op het welbevinden van bewoners en het risico op verspreiding van onder meer endotoxinen via de lucht onderschat. Ook ten aanzien van geurbelasting door mestverwerking is niets geregeld.

In de Herziene Nota Stankbeleid (onderdeel van het Nationaal Milieubeleidsplan) staat dat in 2000 maximaal 750.000 woningen last mogen hebben van geurhinder. Dat komt overeen met 12% geurgehinderden. Voor het jaar 2010 gold als doelstelling: geen ernstige hinder. Hierbij wordt er van uitgegaan dat geen ernstige hinder meer optreedt indien het percentage ernstig geurgehinderden 3% of minder bedraagt. De doelstelling die de provincie hanteert, ligt daar ruimschoots boven. Dat vinden we onacceptabel.

Fijnstof

Ten aanzien van fijnstof merken we op dat de bijdrage die het verkeer levert aan de reductie van fijnstof weer voor een deel wordt opgevuld door uitstoot van fijnstof door de intensieve veehouderij. De gehanteerde norm van 30 ug/m3 fijnstof zegt om die reden weinig. In dit verband wijzen we op plaatselijk veel hogere pieken in fijnstofbelasting. Zie eerdere opmerking over 99 veebedrijven die de normen voor fijnstof overschrijden.

Maatlatten & Verordening Ruimte

Zoals eerder opgemerkt zijn de maatlatten pas twee dagen voor het verstrijken van de deadline van deze zienswijze bekend gemaakt. Om die reden is er onvoldoende tijd geweest om hier inhoudelijk op te reageren. Een cruciaal punt is dat we door deze werkwijze niet kunnen beoordelen op welke wijze deze ontwerp Verordening Ruimte en de maatlatten op elkaar aansluiten of juist niet. In elk geval dienen maatlatten en Verordening Ruimte onlosmakelijk aan elkaar gekoppeld te worden, onder meer met betrekking tot de artikelen 6, 7 en 25. Het kan niet zo zijn dat de maatlatten op zichzelf staande mogelijkheden en privileges biedt voor bedrijven. Voorts merken we op dat in het Ruwenberg Akkoord is afgesproken dat rekening gehouden dient te worden met de situatie in de overbelaste gebieden en dat deze een beperking inhouden voor de ontwikkelingsmogelijkheden. Deze afspraken voor de overbelaste gebieden dienen in de Verordening Ruimte geregeld te worden en niet in afzonderlijke maatlatten.

Begrippen en termen

Verwarrend is dat in de ontwerp Verordening Ruimte allerlei termen door elkaar heen worden gebruikt. Er wordt gesproken van 'ontwikkeling, ontwikkelingsmogelijkheden, uitbreiding van bebouwing, uitbreiding van bouwblok, uitbreiding van bestemmingsvlak, uitbreiding van een zorgvuldige veehouderij en ontwikkeling naar / van een zorgvuldige veehouderij. Deze begrippen stemmen niet overeen / ontbreken in de begripsbepalingen die in artikel 1 worden genoemd.

Art. 6.2 en 7.2 (Vollegronds) teeltbedrijven

Op steeds meer plaatsen in Brabant, maar ook in de Peelregio, treedt landschapsvervuiling op door grootschalig gebruik van beton, metaal en plastic bij vollegrondstuinbouw. Ook worden grote hoeveelheden water aan de bodem onttrokken met als gevolg toenemende verdroging. Hiervoor zijn geen bepalingen opgenomen in de ontwerp Verordening Ruimte. Evenals bij veeteeltbedrijven (1,5 ha) dient een vergelijkbare maximale grens aan deze activiteiten te worden gesteld

Art. 6.6 en 7.6 Glastuinbouw

Ook de Peelregio zijn de afgelopen jaren grootschalige glastuinbouwkassen in het landschap verschenen. In Deurne wordt nog gedacht aan een grote, nieuwe vestigingslocatie. De factor lichtvervuiling springt hierbij het meest in het oog. Dat achten we onwenselijk vanwege het handhaven van de duisternis boven de natuurgebieden in de Peel.

Artikel 6.10 & 7.10 Landgoederen

De formulering van artikel 6.10 in de ontwerp Verordening Ruimte staat extra versterking toe, terwijl de trend juist omgekeerd zou moeten zijn. Dit komt door het schrappen van de eis om overvloedige bebouwing te slopen. Wij verzoeken u deze aangepaste regel te verwijderen uit de Verordening. Ook het toestaan van teeltbedrijven (vaak met grote opslagloodsen) als VAB-vestiging past niet bij het karakter van 'landgoederen'. Wat is dan nog het verschil tussen een reguliere teeltlocatie en een landgoed?

Artikel 7.13 Mestverwerking

We hebben eerder gesteld dat mestverwerking géén duurzame of verantwoorde methode is om van het mestoverschot af te komen. Het mestprobleem wordt veroorzaakt door import van grote hoeveelheden grondstoffen, een veel te grote veestapel en te weinig grond om de mest van deze dieren verantwoord af te zetten. Bovendien is er geen duurzame afzetmarkt voor de mineralenstromen van deze mestfabrieken (elders in Europa is ook een stikstofoverschot; de kern van het mineralenoverschot).

Om het mineralenprobleem écht duurzaam aan te pakken, is inkrimpen van de veestapel noodzakelijk. Daarnaast dient de import van grondstoffen uit overzeese gebieden te worden afgebouwd en vervangen door teelten in Nederland en Europa. Zie ook alle eerder gedane opmerkingen ten aanzien van veestapel, compartimentering, veedichtheid, infectiedruk, aanzuigende werking van mestfabrieken, risico's voor de volksgezondheid, lozen van antibiotica en resistente bacteriën, horizonvervuiling, stank, toename zwaar verkeer, enz.

Voorts merken we op dat mestfabrieken op gespannen voet staan met het beginsel van grondgebondenheid en dat co-vergisting niets te maken heeft met energieproductie uit mest, maar dat coproducten (maïs, enz) juist extra beslag leggen op de beperkte hoeveelheid grond in Nederland. Dit leidt tot nog meer monoculturen en verlies aan biodiversiteit. Een laatste, en zeker niet onbelangrijk punt, is het ontbreken van draagvlak onder de bevolking en ondernemers op industrieterreinen om mestfabrieken toe te staan. Kortom, mestfabrieken leveren géén bijdrage aan 'verantwoorde' landbouw 'duurzame' veehouderij. Zie ook opmerkingen bij artikel 32.

Artikel 6.15 / 7.18 Watergebonden voorzieningen & 13.1 Reservering waterberging

Op diverse plaatsen in Brabant is sprake van verdrogingsproblematiek door te snelle afvoer van regenwater en onttrekking van grondwater, overschrijding van normen voor bodem- en oppervlaktewater en sluiting van waterwingebieden. De ecologische waarden staan dus nog steeds onder druk en de intensieve veehouderij en land- en tuinbouw spelen hierbij een belangrijke rol. Verantwoorde bedrijfsvoering betekent dat rekening met deze factoren gehouden dient te worden. Daarnaast mogen we onze ogen niet sluiten voor de impact van ons handelen op het klimaat. Dat geldt voor ons handelen hier, maar ook het effect dat ons handelen teweegbrengt aan de andere kant van de wereld. Concreet: onze veestapel vreet letterlijk de Amazone en savannes op in Zuid-Amerika. Gebieden die een belangrijke rol spelen in het klimaatproces. Om die reden zijn het sluiten van kringlopen en zorgvuldig omgaan met water een voorwaarde om het predicaat 'zorgvuldig' te verdienen.

Artikel 15 Waterwingebieden

Zorgvuldigheid geldt zeker ook voor het beschermen en veiligstellen van onze drinkwatervoorziening. Dit is een primaire levensbehoefte, waaraan vanuit het oogpunt van volksgezondheid geen concessies gedaan mogen worden. Dat begint bij het beschermen van grond- en oppervlaktewater en specifiek ten aanzien van het waarborgen van de waterkwaliteit in waterwingebieden. Wat dit punt betreft, is het sluiten van de waterwingebieden in Boxmeer en Vierlingsbeek een zorgelijke ontwikkeling. Dat geldt eveneens voor de problemen met stinkend en giftig grondwater in de gemeente Deurne die wijzen in de richting van nitraatuitspoeling uit mest en pyrietafbraak in diepere grondlagen.

Zeer verontrustend is dan ook dat de provincie in deze ontwerp Verordening Ruimte onder de begripsbepalingen (1.2, 1.3 en 1.4) de beschermingszone c.q. begrenzing van waterwingebieden heeft geschrapt. Kennelijk acht het provinciebestuur het beschermen van de drinkwatervoorziening niet langer tot haar (kern)taken. We zijn het niet eens met dit standpunt, omdat de provincie een hoofdrol vervult in de ruimtelijke ordening en het gebruik van die ruimte (zie onderhavige Verordening Ruimte). We vinden het daarom niet meer dan logisch dat de provincie zich actief blijft inzetten voor de bescherming van waterreserves. Dit kan en mag niet worden overgelaten aan 'de markt'.

In artikel 1.2 van de wet Milieubeheer staat bovendien dat de verordening van de provincie 'tenminste regels bevat ter bescherming van de kwaliteit van het grondwater met het oog op de waterwinning in bij de verordening aangewezen gebieden'. De begripsbepalingen 1.2, 1.3 en 1.4 in de bestaande Verordening Ruimte voldoen aan die voorwaarde. Wij pleiten er daarom voor om die bepalingen te handhaven. Ten aanzien van de voorgenomen proefboringen naar schaliegas merken we op dat de Peelgroepen het besluit van een ruime meerderheid van Provinciale Staten om deze proefboringen niet toe te staan, van harte toejuichen.

Artikel 25 Beperkingen veehouderij

De Peelgroepen hebben diverse malen gepleit voor (minimaal) een 'stand still' van de veehouderij in de overbelaste gebieden en daar ook concrete voorstellen voor gedaan op welke wijze dat uitgewerkt kan worden. Het is een eenvoudige methode en er komen geen dierrechten aan te pas. De provincie kan dat zelf simpel en snel regelen. In het kort komt deze methode hier op neer:

1. Corrigeer de emissie van zowel de bestaande als de gevraagde situatie naar de emissie van het 'Besluit-huisvesting'.
2. Wanneer de emissie na stap 1) toeneemt, dient voor deze toename op emissie te worden gesaldeerd.
3. Wanneer de werkelijke depositie toeneemt (dus zonder correctie van de emissie) dient ook voor de depositietoename te worden gesaldeerd. (Stap 2 en 3 kunnen worden gecombineerd.)
4. Brabant dient te worden opgedeeld in drie regio's. Limburg in minimaal twee.
5. Salderen mag alleen uit de regio waarin het uitbreidende bedrijf is gelegen.

We bepleiten nogmaals om serieus naar deze methode te kijken (Zie: 'Methode voor een regionaal stand-still van het aantal dieren', zoals aangereikt door Werkgroep Behoud de Peel en de gezamenlijke Peelgroepen in juli 2012). Mede omdat we grote twijfels hebben bij de effectiviteit van de aanpassingen in deze ontwerp Verordening Ruimte. De 'ontwikkelruimte' die in onderhavig voorstel wordt geboden in combinatie met de Meststoffenwet, mogelijk afschaffen van de dierproductierechten en afschaffing van de melkquota in 2015, dreigen voor toename van de problematiek in de overbelaste gebieden te leiden (met name Peelregio).

Dit spitst zich in het bijzonder toe op groei van de veehouderij in de extensiveringsgebieden en daarmee samenhangende problematiek als stankoverlast, stikstofdepositie en gezondheidsrisico's vanuit de veehouderij. Onder de reconstructieplannen waren deze gebieden min of meer gevrijwaard van verdere groei, maar die afspraak wordt in huidig voorstel weer geheel teniet gedaan. Om die reden maken we bezwaar tegen het bieden van ontwikkelruimte aan veehouderijen in extensiveringsgebieden met een veebezetting van 2,75 GVE per ha.

- Ten eerste gaat het hier om bedrijven in de directe leefomgeving van mensen (primair woonfunctie) en/of kwetsbare natuurgebieden (natuur).
- Ten tweede sluit de norm niet aan bij de definitie van grondgebondenheid, waarvoor een norm geldt van maximaal 1,81 GVE.
- Ten derde is voor deze gebieden een afwaartse beweging voor de intensieve veehouderij afgesproken met als doel schade en overlast aan natuur- en woongebieden te voorkomen (aanpakken stikstof- en/of geurbelasting).

We verzoeken daarom met klem om de ontwikkelruimte in de extensiveringsgebieden in lijn met eerder gemaakte afspraken binnen de Reconstructie en het Ruwenberg Akkoord te handhaven c.q. uit te voeren. Verder merken we op dat aanpassing van de begrenzing in artikel 25 lid 2 naar onze mening in strijd is met de nog steeds geldende Reconstructiewet. Indien de begrenzing van de extensiveringsgebieden aangepast wordt, dient dit op basis van de vigerende Reconstructiewet te gebeuren, zodat belanghebbenden daarop kunnen reageren. Zie ook opmerkingen bij artikel 33.

Artikel 32 Mestverwerking (rechtstreekse werking)

De Peelgroepen vinden dat het verbod op vestiging van mestverwerking gehandhaafd dient te blijven in de Verordening Ruimte met doorwerking naar bestemmingsplannen, omdat technische oplossingen geen structureel duurzame c.q. verantwoorde bijdrage leveren aan het oplossen van het mestoverschot.

Artikel 33 Veehouderijen (rechtstreekse werking)

De Peelgroepen vinden dat dat VAB-vestiging van en omschakeling naar een veehouderij alsmede uitbreiding van een bestaande veehouderij uitgesloten dient te blijven in de Verordening Ruimte met doorwerking naar bestemmingsplannen, omdat VAB-vestiging kan leiden tot verdere verstening en omschakeling van veehouderijen leidt tot toename van de problematiek; in het bijzonder in overbelaste gebieden.

Opmerkingen bij de kaarten ontwerp Verordening Ruimte 2014

Wij verzoeken om ten aanzien van het aandachtsgebied 'belemmeringen veehouderijen' de kaarten aan te passen op basis van vernietigde onderdelen in de uitspraak van de Raad van State d.d. 24 februari 2010 (zaaknummer 200807643/1/R1) inzake de correctieve herziening van integrale zonering voor de intensieve veehouderij. Het gaat dan om de onderdelen genoemd onder III in het dictum van de uitspraak, waarnaar wij verwijzen. De uitspraak en de onderliggende stukken zijn in uw bezit.

De begrenzing van de EHS is op een aantal kaarten ingeperkt of vertoont overlap met stedelijk gebied. Het gaat hier ook om natuurgebieden die bijdragen aan het bereiken of voldoen aan provinciale en (inter)nationale doelen. In de Peelregio gaat het om de volgende kaarten:

- Kaart 3: De EHS bij de Kampweg in Mill overlapt met zoekgebied verstedelijking. Wij verzoeken dit zoekgebied te verwijderen.
- Kaart 3: De EHS ten noorden van Oss, tussen de Frankenbeemdweg en de Meerdijk staat ten onrechte niet op de kaart.
- Kaart 7: Het zoekgebied verstedelijking Bussel bij Asten sluit niet aan op stedelijk gebied. Bovendien kan revitalisering van bedrijventerreinen in Helmond de nodige ruimte opleveren. Wij verzoeken dit zoekgebied te verwijderen.

We hopen dat u bij het vaststellen van de Structuurvisie en Verordening Ruimte rekening houdt met onze opmerkingen, kanttekeningen en vragen. In dit verband verwijzen wij ook naar de eerder ingediende zienswijzen op de Structuurvisie 2010-2020 en Verordening Ruimte 2010 die we onverkort handhaven.

Brabant leefbaar. Minder beesten!

Met vriendelijke groet,

Mens, Dier & Peel
J. van Hoof

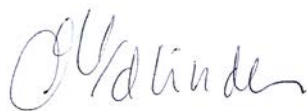
Milieuver. Land van Cuijk
W. Verbruggen

Werkgroep Behoud De Peel
W. van Opbergen

Stop de stank,
M. Berkers

Ver. Leefmilieu Veghel-Erp
M. Vissers – van der Linden

Actiegroep Groen Graspeel,
P. Catsburg

Lfb. Buitengebied Nederweert
J. Levels

Cc Provinciale Staten